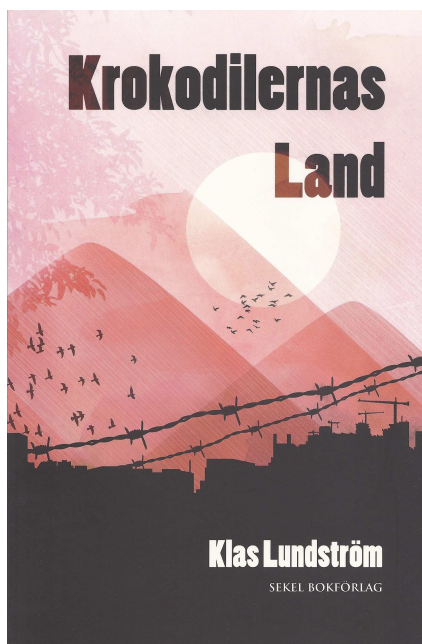

Ny bok på svenska om Östtimor

Klas Lundström kom nyligen ut med boken *Krokodilernas land: Ett reportage om Östtimor* (Lund: Sekel Bokförlag, arbetet avslutades 10/1 2012). Det är den första bok som publiceras på svenska om Östtimor sedan självständigheten 2002.

Boken inleds med myten om hur ön Timor

tillkom genom att en krokodil vid sin död förvandlades till en ö. Efter att två pojkar hade räddat krokodilen, gengäldade den deras vänlighet genom att låta dem sitta på hans rygg resa runt varefter den allt hungrigare krokodilen till sist slutade röra på sig. Man finner sedan upplysningar om Timors historia med tonvikt på perioden fr. om. 1500-talet, då portugiserna kom dit. Rivaliteten om inflytandet över Timor mellan Holland och Portugal skildras, varefter författaren skriver om läget efter självständigheten. Många talar om en ”nykolonial ordning” i vilken timoreserna står längst ner i hierarkin. Kapitlet avslutas med uppgifter baserade på samtal med politikern Angela Freitas och hennes pappa Paulo Freitas da Silva. Angela är enligt hennes anhängare ”Östtimors motsvarighet till Aung San Suu Kyi.”

Följande kapitel handlar om staden Balibo, som dels förknippas med morderna på fem i Australien baserade journalister den 16 oktober 1975, dels ”Balibodeklarationen” från den 30 november samma år i vilken motståndare till Fretilins självständighetsförklaring uttalade sig för en integration av Östtimor i Indonesien. Morderna i Balibo har vi skrivit om tidigare, men en ny uppgift är att det var tack vare den australiske journalisten Roger East som händelsen blev känd. Han var den ende journalisten på plats i Dili under invasionen och blev avrättad av indonesiska trupper. Både morderna och Easts öde har i sin tur skildrats av den australiska journalisten Jill Jolliffe, som säger att händelserna i Balibo är nyckeln till australiska regeringars inblandning i den indonesiska ockupationen av Östtimor.

Kapitel tre handlar till stor del om Östtimors oljetillgångar och deras betydelse för landet. Tvisten med Australien om hur oljan i Timor-havet ska fördelas är ännu inte löst. Även om det sägs att oljan från Timor-

sjön ”...ska tillgodose timoresernas sociala och ekonomiska önskemål” framkommer det att landets infrastruktur är undermålig.

Kapitel fyra handlar om syster Mendes vid barnhemmet i Maubara som drivs av karmelit-nunnorna. På grund av krig, konflikter och hög mödradödlighet finns det många föräldralösa barn som har det svårt. Det uppges att ”Nio av tio invånare i Östtimor lever på svältens tröskel.” Införandet av portugisiska som officiellt språk utan att beslutet föregicks av någon offentlig debatt har skapat oreda i klassrummen och missämja och bitterhet bland folklagren. Och de som behärskar indonesiska känner sig åsidosatta. Vidare innehåller kapitlet avsnittet om de under 1999 så uppmärksammade inhemska milisgrupperna, som var ett redskap för indoneserna att skapa terror och oro. Offer och förövrare lever överallt i landet sida vid sida.

I kapitel fem behandlas frågan om den nationella identiteten som förändrats efter 1999, då den gemensamma fienden Indonesien försvann. Författaren skriver här om konflikten mellan de västra och östra delarna i landet som bidrog till den kris som bröt ut 2006. En gemensam nämnare under historien är lidandet. Landet är svagt utvecklat, halva befolkningen är under 15 år och 75% lever på landsbygden där industrier saknas.

Kapitel sex tar bl.a. upp de rika fiskemöjligheterna i Timorhavet och det piratfiske som förekommer där. Landet har goda möjligheter att dra turister, men det kommer bara 2,000 per år. Man får veta att levnadskostnaderna i landet är höga, bl.a. för universitetsutbildning. Även korruptionsskandaler inom politiken omnämns.

I kapitel sju nämns det att antalet fattiga ökat med 15% sedan sekelskiftet. Det kommer ta tid att utveckla landet. Religionens roll i landet tas upp och tillbakablickar görs på ockupationstiden, däribland de svåra åren under 1970-talet då Östtimor hölls isolerat från omvärlden alltmedan ett folkmordskrig pågick. Uppgifter om svensk vapenexport till Indonesien är med.

I kapitel åtta är krisen 2006 den centrala frågan. Författaren menar att det kommer bli svårt att finna orsakerna till krisutbrottet. Krisen präglar alltjämt läget i landet. Här finns uppgifter från samtal med president José Ramos-Horta som menar att regeringen har gjort mycket bra för landet samtidigt som den skulle kunna föra en ännu bättre politik.

Det sista kapitlet handlar om FN:s roll i landet. Många timoreser frågar sig vad pengar som pumpats in i statsbygget genom FN har tagit vägen, men FN åtnjöt enligt en undersökning utförd 2009 stöd från 75% av befolkningen. Många lyfter fram infrastrukturen som ett problem. Kapitlet innehåller även uppgifter om Santa Cruz-massakern 1991 och om den FN-ledda folkomröstningen 1999. Landet går en osäker framtid till mötes

den dag FN lämnar det.

Författaren kommenterar väl sitt underlag vad gäller Förenta nationerna, Indonesiens politik och politiskt våld, folkmord och svenska vapen i Östtimor samt Östtimors identitet och utveckling. Det är förnämligt att man finner en omfattande litteraturförteckning och att boken även innehåller korta landfakta samt ett index. Förträffligt är att författaren har rest runt i landet och talat med människor, både från allmänheten och myndigheterna: det tillför uppgifter som annars vore svåra

att få reda på. Man får en god bild av vilka uppfattningar människor har om tillståndet i Östtimor under de senaste tio åren, då landet fått minimal uppmärksamhet i svenska medier. Tioårsminnet av självständigheten gör det särskilt intressant att läsa denna bok som jag varmt vill rekommendera för läsarna.

Gabriel Jonsson

Du kan beställa boken från Östtimorkommittén. Den kostar 120 kronor inklusive porto. Betala på plusgiro 1 81 92-5 och skriv *Lundströms bok* som meddelande.

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA. Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.